

Kúria ítélete

Az ügy száma: Bfv.III.796/2018/8.

A határozat szintje: felülvizsgálat

A tanács tagjai: Dr. Kónya István, a tanács elnöke
Molnár Ferencné dr., előadó bíró
Dr. Márki Zoltán, bíró

Az eljárás helye: Budapest

Az eljárás formája: nyilvános ülés

Az ülés napja: 2018. október 30.

Az ügy tárgya: garázdaság vétsége

Terhelt(ek):

Első fok: Szegedi Járásbíróság, 10.B.3931/2016/13., ítélet, tárgyalás,
2017. január 12.

Másodfok: Szegedi Törvényszék, 3.Bf.493/2017/9., végzés, nyilvános ülés,
2017. október 2.

Az indítvány előterjesztője: a terhelt védője

Az indítvány iránya: a terhelt javára

Rendelkező rész

A garázdaság vétsége miatt a terhelt ellen folyamatban volt büntetőügyben a terhelt védője által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálván a Szegedi Járásbíróság 10.B.3931/2016/13. számú ítéletét, illetőleg a Szegedi Törvényszék 3.Bf.493/2017/9. számú végzését megváltoztatja, a terheltet az ellene a Btk. 339. § (1) bekezdésébe ütköző garázdaság vétsége miatt emelt vád alól felmenti, a terhelttel szemben rendzavarás szabálysértése [2012. évi II. törvény 169. § (1) bekezdés a) pont I. fordulat] miatt az eljárást megszünteti.

Az eljárás során felmerült 53.975 (ötvenháromezer-kilencszázhetvenöt) forint bünyügyi költséget az állam viseli.

Elrendeli a terhelt által bünyügyi költség címen befizetett 53.975 (ötvenháromezer-kilencszázhetvenöt) forintnak a befizetés napjától a visszatérítés időpontjáig számított mindenkori törvényes kamatával emelt visszatérítését.

Az ítélet ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

I.

[1] A Szegedi Járásbíróság a 2017. január 12. napján kelt 10.B.3931/2016/13. számú ítéletével a

terheltet bűnösnek mondta ki garázdaság vétésében [Btk. 339. § (1) bekezdés]. Ezért a terheltet 3 évi időtartamra próbára bocsátotta, rendelkezett a bűnjelekről és a bűnügyi költség viseléséről.

- [2] Kétirányú fellebbezés alapján eljárva a Szegedi Törvényszék mint másodfokú bíróság a 2017. október 2. napján jogerős 3.Bf.493/2017/9. számú végzésével az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.
- [3] Az elsőfokú bíróság által megállapított - és a másodfokú bíróság által kiegészített - tényállás lényege a következő: A terhelt operatőrként dolgozott a TV alkalmazásában. 2015. év szeptember hó 08. napján a határátkelőhely külterületén a határszakasz közelében lévő gyűjtőponton a Készenléti Rendőrség, a Vas Megyei Rendőr-főkapitányság, valamint a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Rendőr-főkapitányság ideiglenes csapatszolgálati századának szakaszai őrzési, kíséresi feladatokat láttak el, többek között feladatuk volt a migráns személyeknek a szállítást végrehajtó buszokra történő biztonságos és rendezett felszállásának irányítása is.
- [4] A terhelt 2015. szeptember hó 8. napján az TV főszerkesztőjének az utasítására jelent meg munkatársával a határátkelőhely külterületén, a tömeges bevándorlással összefüggésben elrendelt rendőri biztosításról és az intézkedéssel érintett személyekről való tudósítás érdekében. A terhelt a helyszínre érve észlelte, hogy ott pontosan meg nem határozható, nagy számú kül- és belföldi televíziós társaság képviselői, rendőrök és rendőri intézkedéssel érintett személyek voltak jelen. A terhelt és munkatársa a helyszínen felvételeket készítettek, melynek befejezését követően a terhelt munkatársa az addig rögzített felvételekkel az intézkedéssel érintett terület mellett leállított gépjárműhöz távozott, azok összevágása érdekében.
- [5] A területen 13 óra 38 perc körüli időpontban mintegy egyezer-háromszáz fő migráns közül kb. négyszáz fő a várakozásra kijelölt területet a rendőröket kikerülve megkísérelte elhagyni, majd több csoportba rendeződve a város irányába indultak el.
- [6] A terhelt a fenti területen maradt, és a rendőri intézkedés alól magát kivonó személyről készített felvételt oly módon, hogy a rendőrsorfalnak hátat fordított. Ekkor a rendőrökkel szemben álló, intézkedés hatálya alatt álló személyek kiléptek a sorfal mellől, és futásnak eredtek, ekkor a terhelt a sorfalon keletkezett résen kiszaladó migránsok haladási útjában állt, amikor egy migráns férfi véletlenül a terheltnek ütközött, ez az esemény azonban a terhelt magatartását nem befolyásolta, őt védekezésre nem kényszerítette. A terhelt ennek hatására a helyszínt nem hagyta el, balra lépett, megfordult és a vele szemben érkező fiatal férfit jobb lábával, talppal lábszáron rúgta, majd az ezen személy mögött futó kiskorú lányt térd magasságban, jobb lábfejevel megrúgta. Ezt követően a terhelt a sorfaltól távolabb állt, majd szaladni kezdett, azonban a helyszínt nem hagyta el, továbbra is felvételeket készített.
- [7] A kijelölt várakozási helyet elhagyó, rendőri intézkedéssel érintett személyek közül a Készenléti Rendőrség egyik járőre megfogta egy gyermekével kezében, a terhelt irányába futó férfi hátizsákját, aki kiszabadította magát, azonban a visszatartására tett kísérlet eredményeként egyensúlyát veszítette, amikor a terhelt hátrafelé lépett, bal lábát a férfi haladási irányába emelte. A terhelt annak érdekében lendítette bal lábát a gyermekét kezében tartó férfi haladási irányába, hogy őt a továbbhaladásban megakadályozza. A férfi azonban a rendőr fogásából való kiszabadulás okozta lendület miatt esett el anélkül, hogy a terhelt lába őt elérte volna. A terhelt három, a helyszínt elhagyni szándékozó személlyel szemben sérülést nem eredményező erőszakos magatartást tanúsított.

II.

- [8] A bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen a terhelt védője terjesztett elő felülvizsgálati indítványt - az 1998. évi XIX. törvény 416. § (1) bekezdés a), b) és c) pontját megjelölve - a megtámadott határozat megváltoztatása, elsődlegesen a terhelt felmentése, másodlagosan a határozat hatályon kívül helyezése, és az eljárás megismétlése érdekében. Indokai szerint a terhelt jogos védelmi

helyzetben cselekedett, ezért vele szemben büntethetőséget kizáró ok áll fenn. Hivatkozott arra, hogy a tényállást a másodfokú bíróság kiegészítette azzal, hogy a helyszínen nagy számú migráns személy tartózkodott, akik közül kb. négyszáz fő megkísérelte a várakozásra kijelölt helyszínt elhagyni. A terhelt alappal tarthatott attól, hogy a hatalmas embertömeg letarolja, megtapossa, aminek következtében az élete is komoly veszélybe kerülhet. A terheltet egy, magát a rendőri intézkedés alól kivonó személy meglökte, amely olyan jellegű fizikai kontaktus volt, amely miatt a terhelt abban a pillanatban jogos védelmi helyzetbe került. Ezt támasztja alá, hogy az ítéleti tényállás egyértelműen tartalmazza, miszerint a tömeg agresszív volt, feldühödött, a rendőrök megkerülésével jogellenes határsértést követtek el. A „csoportos lincselés” jellegű támadás esetén a védekező részéről felesleges bármiféle mérlegelés. A terhelt tehát ebben a helyzetben az egyetlen tőle elvárható magatartást tanúsította, részben azért, hogy mind a saját, mind társai testi épségét, javait védje, részben azért, hogy felelős állampolgárként megpróbálja megakadályozni, hogy a migránsok kivonják magukat a rendőri intézkedés alól. A terhelt által a helyszínen tanúsított magatartás ezért a jogos védelem körébe tartozik, a cselekményét a közérdek ellen intézett jogellenes magatartással szembeni fellépésként is lehet értékelni. Másfelől a jogos védelmi helyzettel egyenértékű a jogtalan támadással közvetlenül fenyegető helyzetben való cselekvés, amely bizonyosan megvalósult.

- [9] Kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság a bizonyítékok okszerűtlen mérlegelésével állapította meg az ítéleti tényállást - így azt, hogy a migráns személyek semmilyen erőszakos magatartást nem tanúsítottak a terhelttel szemben -, a bizonyítás szempontjából rendkívül jelentős tényeket figyelmen kívül hagyott, elvetette a védelem érveit, és számtalan eljárási szabályt megsértett. A felülvizsgálati indítvány emellett sérelmezte, hogy az eljáró bíróságok oly mértékben hiányosan teljesítették az indokolási kötelezettségüket a jogos védelem tekintetében, hogy emiatt a jogerős ítélet felülbírálatra alkalmatlan.
- [10] A Legfőbb Ügyészség BF.822/2018/1. számú átiratában a felülvizsgálati indítványt részben kizártnak, részben alaptalannak tartotta. Az ügyészi álláspont szerint a felülvizsgálati indítvány az 1998. évi XIX. törvény 416. § (1) bekezdés b) pontjában, a hatályos Be. 649. § (1) bekezdés b) pont bb) alpontjában meghatározott felülvizsgálati okkal kapcsolatban semmiféle érvelést nem tartalmaz, így e felülvizsgálati ok alapján a jogerős ügydöntő határozat nem vizsgálható felül. A tényálláshoz kötöttségből következően a bűnösség is csak az ítéleti tényekkel mindenben összhangban álló tényállítások alapján vitatható. A tényállástól eltérő ténybeli alapokon álló jogi érvek a felülvizsgálat során nem vehetők figyelembe.
- [11] Az ügyész szerint ezért a törvényben kizártak a felülvizsgálati indítványnak a tényállást támadó, e körben a terheltet ért erőszakos támadás hiányát sérelmező állításai, továbbá a tényállás megállapítása során a bíróság okszerűtlen, a terhelt bűnösségének megállapítását eredményező bizonyítékértékelő, mérlegelő tevékenységére hivatkozó kifogásai. Nem alapos a büntethetőséget kizáró okra hivatkozása, amely szerint a terheltet körülvevő tömeg agresszív, feldühödött volt, „csoportos lincselés” jellegű támadás fenyegette a terheltet és a környezetét, ilyen körülményeket ugyanis a tényállás nem tartalmaz.

A terheltet ért fizikai kontaktust támadásként, és ekként jogos védelmi helyzetet megalapozó körülményként értékelő érvelés minden ténybeli alapot nélkülöz. Az irányadó tényállás rögzíti, hogy egy futó migráns férfi véletlenül a terheltnek ütközött, ez az esemény azonban a terhelt magatartását nem befolyásolta, őt védekezésre nem kényszerítette. Ez, az érintkezés pillanatában már véget is érő mozdulat, a felülvizsgálati indítványban állítottakkal szemben nem tekinthető a terhelt, vagy mások személye, testi épsége, vagy javai elleni jogtalan támadásnak, ekként sem valós, sem vélt jogos védelmi helyzet megállapítására nem ad okot. A terhelt ezt követően nem is az őt meglökö, hanem más, vele szemben támadást nem tanúsító, sőt őt kikerülve futó személyeket rúgott meg, illetve próbált elgáncsolni. Ezekkel a személyekkel szemben pedig a jogos védelmi helyzetben cselekvés jogtalan támadás hiányában szóba sem jöhet. A terhelt a helyszínt nem hagyta el, az ugyanott jelen

volt nagyszámú kül- és belföldi televíziós társaság képviselőihez hasonlóan folyamatosan felvételeket készített a körülötte történő eseményekről. Részéről a helyzet téves megítélését előidéző ijedtséget, vagy menthető felindulást a felülvizsgálati eljárásban irányadó tényállás nem tartalmaz. A terheltet ért jogtalan támadás, vagy annak közvetlen lehetősége hiányában a büntethetőséget kizáró ok megállapítására irányuló felülvizsgálati indítványt e részeiben az ügyész alaptalannak tartotta. Kifejtette azt is, hogy az indokolási kötelezettség oly mértékű megsértése, mint amire a felülvizsgálati indítvány hivatkozik, 2018. július 1. napjától a Be. 649. § (2) bekezdésére figyelemmel nem alapoz meg felülvizsgálati okot. Az indítvány egyébként indokolási kötelezettség megsértése címén nem az indokolás hiányát, hanem a jogos védelemre vonatkozó védekezés elvetését sérelmezi. Mindezek alapján az ügyész a megtámadott határozatok hatályban tartását indítványozta.

- [12] A Legfőbb Ügyészség átiratára tett észrevételében a védő kifejtette, hogy nyilvánvaló tények és bizonyítékok ellenére jogellenesen nem nyert megállapítást, hogy a terhelt jogos védelmi helyzetben cselekedett; hiszen álláspontja szerint köztudomású tény, hogy mintegy 1300 feldühödött, kimerült, bizonytalanságban lévő személy egyszerre történő csoportos, jogellenes magatartásával szembeni, saját testi épségünket, javainkat védő cselekmény a jogos védelem körébe esik. Mindezek alapján a terhelt felmentését kérte.
- [13] A Kúria a Be. 660. § (2) bekezdése alapján az ügyet nyilvános ülésen bírálta el.
- [14] A terhelt védője felszólalásában kiemelte, hogy a tényállás alapján megállapítható, hogy a betörő migránstömeg magatartása minden ott lévő polgár számára jogos védelmi helyzetet teremtett. Az eljáró bíróságok tévedtek akkor, amikor a történéseket teljesen leszűkítve csak a a terhelt személye ellen irányuló támadás témakörét vizsgálták, és figyelmen kívül hagyták, hogy a közérdek ellen intézett, vagy ezeket közvetlenül fenyegető jogtalan támadások köre is megnyitja a jogos védelem lehetőségét. Hivatkozott arra is, hogy a garázdaság törvényi tényállásának elengedhetetlen feltétele a kihívóan közösségellenesség. Az a tényállás alapján is megállapítható, hogy egy ilyen helyzetbe került és ily módon reagáló személy magatartása semmiképpen nem csúszik át a társadalmi együttélési szabályok tudatos semmibe vételébe, ezáltal bűncselekményt nem valósíthatott meg.
- [15] A Legfőbb Ügyészség képviselője a nyilvános ülésen az átiratában foglaltakat fenntartotta.

III.

- [16] A terhelt védője által benyújtott felülvizsgálati indítvány a következők szerint alapos.
- [17] A felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, amely a jogerős ügydöntő határozat jogi - és nem pedig ténybeli - hibájának orvoslását teszi lehetővé. Kizárólag a Be. 648. § a)-c) pontjában megjelölt anyagi és eljárásjogi okokból vehető igénybe, a felülvizsgálati okok törvényi köre nem bővíthető.
- [18] Kétségtelen, hogy a Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontja alapján felülvizsgálatnak van helye, ha a terhelt bűnösségének megállapítására a büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt került sor.
- [19] A Btk. 339. § (1) bekezdése szerint, aki olyan kihívóan közösségellenes, erőszakos magatartást tanúsít, amely alkalmas arra, hogy másokban megbotránkozást vagy riadalmat keltsen, ha súlyosabb bűncselekmény nem valósul meg, garázdaság vétsége miatt büntetendő.
- [20] A védői álláspont szerint a terhelt jogos védelmi helyzetben cselekedett. A jogos védelmi helyzet megvalósulását abban látta, hogy a terhelt a több száz fős migráns tömeg megindulásakor a közérdek védelmében lépett fel, amelyet a jogos védelem szabályai megengednek, hiszen az a személy, a javak vagy a közérdek védelme érdekében vehető igénybe. E szerint a közérdek védelmében a terheltet a jogos védelem azért is megillette, mert a törvényes intézkedést végrehajtani kívánó hivatalos személyek segítőjeként lépett fel, ezáltal közérdeket szolgált, hiszen nem kétséges, hogy az a közfeladat, amelyet a jelenlévő rendőrök el akartak látni. A védői okfejtés arra is kitért, hogy gazdagon lehet választani a jogos védelem rendelkezésre álló fordulatai közül, hogy mely

okból nem valósított meg bűncselekményt a terhelt magatartása, illetőleg ha netalán formálisan meg is valósította volna, akkor sem büntethető, mert az adott körülmények között ijedtségből vagy menthető felindulásból legfeljebb túllépte az elhárításhoz szükséges mértéket. Ezen álláspontjának az alátámasztására arra hivatkozott, hogy az adott körülmények között az operatorként dolgozó terhelt bizonyos fokú lincshangulatot tapasztalhatott, amelyekkel kapcsolatban az ő magatartása, védekező fellépése, a rúgás, illetőleg annak megkísérlése az elhárítás szükséges mértékét nem lépte túl, vagy ha igen, akkor ez a felindulását mindenképpen magyarázhatóvá teszi. A vélt jogos védelemre is kitért az indítvány, vagyis arra, hogy ha a vélt jogos védelem megállapítható, akkor a tévedés szabályai miatt, más büntethetőségi akadály miatt kell felmenteni a terheltet, hiszen abban a téves feltevésben volt, hogy ellene jogtalan támadást intéztek, és erre a feltevésre alapos oka volt.

- [21] Mindezeket összegezve tehát a védő álláspontja szerint a büntető anyagi jog szabályai sérültek a bűnfelelősség megállapításakor, hiszen a büntethetőséget kizáró okot az eljáró bíróságnak észlelnie kellett volna, és a felmentéshez vezető következtetéseket le kellett volna vonnia.
- [22] A Btk. 22. § (1) bekezdése szerint nem büntetendő az a cselekmény, amely a saját, illetve más vagy mások személye, javai vagy a közérdek ellen intézett, illetve ezeket közvetlenül fenyegető jogtalan támadás elhárításához szükséges.
- [23] Magyarország Alaptörvényének V. cikke kimondja, hogy „mindenkinek joga van törvényben meghatározottak szerint a személye, illetve a tulajdona ellen intézett, vagy az ezeket közvetlenül fenyegető jogtalan támadás elhárításához”.
- [24] A jogtalan támadással szembeni ellenállás ezért nem kivételes lehetőség, hanem az Alaptörvény szerint mindenkit megillető természetes alapjog.
- [25] Az önvédelem alapjogát a büntető anyagi jogban a Btk. a 22. §-ában írtak szerint büntethetőséget kizáró okként érvényesíti.
- [26] A Kúria jelen felülvizsgálat során az alábbiakat emeli ki.
- [27] „A védekezést támadás előzi meg. Az elhárítás válasz a támadásra. A védekezés azért jogos, mert a támadás jogtalan. A jogosan védekező a jogot védi a jogtalansággal szemben. Korábbi - ám máig igaz - magyarázat szerint erőt alkalmaz az erőszak ellen. A támadás olyan tevékenység, amely megvalósítja valamely bűncselekmény (szabálysértés) törvényi tényállásának ismérveit. A támadás objektív ismérve annak jogtalansága. A jogtalan támadás elhárításának kockázatát, következményeit a támadónak kell viselnie.”
- [28] „A jogtalan támadás általában erőszakos, az elhárító cselekmény pedig mindig kényszerű. Amennyiben a jogtalan támadás ténye megállapítható, úgy az elhárítás szükségessége nem vitatható. Az elhárítás szükségességének a mértéke azonban - a 22. § (3) bekezdése szerint - túlléphető.”
- [29] „Ha van jogtalan támadás, akkor annak az elhárítása szükséges. Az elhárító cselekmény is tevékenység, aktív szembeszegülés a támadással. A szükségesség azt jelenti, hogy a védekezőnek a jogtalan támadás elhárításához enyhébb védekezési mód nem állt rendelkezésére, mint amelyet alkalmazott. A védekező cselekmény jogszerűségének egyetlen kritériuma a szükségesség.” (4/2013. BJE, EBH 2018.B.11.)
- [30] Az indítvány jogos védelemre történő hivatkozása, az ezzel kapcsolatban felhozott védői érvek nem alaposak.
- [31] Az irányadó tényállás egyértelműen rögzíti, hogy a terhelt a rendőri intézkedés alól magát kivonó személyekről készített felvételt oly módon, hogy a rendőrsorfalnak hátat fordított. Ekkor a rendőrökkel szemben álló, intézkedés hatálya alatt álló személyek kiléptek a sorfal mellől, és futásnak eredtek, ekkor a terhelt a sorfalon keletkezett résen kiszaladó migránsok haladási útjában állt, amikor egy migráns férfi véletlenül a terheltnek ütközött, ez az esemény azonban a terhelt magatartását nem befolyásolta, őt védekezésre nem kényszerítette. A terhelt ennek hatására a helyszínt nem hagyta el, balra lépett, megfordult és a vele szemben érkező fiatal férfit jobb lábával, talppal lábszáron rúgta, majd az ezen személy mögött futó kiskorú lányt térd magasságban, jobb lábfejevel megrúgta. Ezt követően a terhelt a sorfaltól távolabb állt, majd szaladni kezdett, azonban

a helyszínt nem hagyta el, továbbra is felvételeket készített. Majd a rendőri intézkedéssel érintett személyek közül a Készenléti Rendőrség egyik járőre megfogta egy, a gyermekével kezében a terhelt irányába futó férfi hátizsákját, aki kiszabadította magát, azonban a visszatartására tett kísérlet eredményeként egyensúlyát veszítette, amikor a terhelt hátrafelé lépett, bal lábát a férfi haladási irányába emelte. A terhelt annak érdekében lendítette bal lábát a gyermekét kezében tartó férfi haladási irányába, hogy őt a továbbhaladásban megakadályozza. A férfi azonban a rendőr fogásából való kiszabadulás okozta lendület miatt esett el anélkül, hogy a terhelt lába őt elérte volna.

- [32] E tényekből kitűnően a terhelttel szemben jogtalan támadás nem valósult meg. Tehát a személye, javai, de a közérdek védelmében sem kellett fellépnie, mert adott esetben a helyszínen tartózkodó rendőrség a maga tevékenységével és tényleges fellépésével a közérdeket megfelelően oltalma alá vonta. Még akkor is, ha az adott kaotikus helyzetben a hatóság saját intézkedésének átmenetileg nem volt mindenben az ura. Olyan feltételek tehát nem valósultak meg, amelyek a közérdek védelmében a terhelt fellépését indokoltá tették volna, személye ellen támadást pedig senki nem intézett. A terhelt nem is az őt meglökő, hanem az őt kikerülve futó két másik személyt rúgott meg. Tehát egyik olyan védendő érdek sem volt veszélyben, amely a terhelt fellépését és ezzel a jogos védelem megállapíthatóságát megalapozta volna. Nyilvánvalóan nem alapos a jogos védelemnek azon fordulatára történő hivatkozás sem, amely az elhárításhoz szükséges mérték túllépése esetén zárja ki a büntethetőséget, hiszen ez is feltételezi a jogtalan támadást. Úgy szintén nem alapos a vélt jogos védelmi helyzet megállapítását célzó védelmi álláspont, hiszen a terhelt a helyszínt nem hagyta el, az egyidejűleg jelen lévő kül- és belföldi televíziós társaság képviselőihez hasonlóan folyamatosan felvételeket készített a körülötte zajló történésekről; részéről pedig a helyzet téves megítélését előidéző ijedséget vagy menthető felindulást megalapozó tényeket az irányadó tényállás pedig nem tartalmaz. Az eljáró bíróság e körben kifejtett érvelését a Kúria minden tekintetben osztotta.
- [33] A Btk. 339. § (1) bekezdésében írt garázdaság vétségének védett jogi tárgya a köznyugalomhoz fűződő társadalmi érdek. A törvényi tényállás szerint a bűncselekmény megvalósulásának három együttes (konjunktív) feltétele az elkövetési magatartás kihívó közösségellenessége, erőszakos jellege, valamint annak másokban megbotrányozás vagy riadalom keltésére való alkalmassága. A három tényállási elem bármelyikének hiánya esetén a bűncselekmény nem állapítható meg.
- [34] A garázdaság bűncselekményének egyes tényállási elemei számos más bűncselekmény kapcsán felismerhetők, mint ahogyan a közrendet, köznyugalmat sértő magatartások törvényi szintű szabályozása is differenciált [Btk. 340. § szerinti rendbontás bűncselekménye, 2012. évi II. törvény 169. § szerinti rendzavarás szabálysértése, 170. § szerinti garázdaság szabálysértése].
- [35] Ugyanakkor nem minden erőszakos és másokban megbotrányozás vagy riadalom keltésére alkalmas cselekmény tekintendő kihívóan közösségellenes magatartásnak. Nem szükséges velejárója a kihívó közösségellenesség az olyan cselekményeknek, amelyeket vitatkozás során, annak kereteit túl nem lépő becsületsértést, esetleg könnyű testi sértést elkövetve, avagy szűk családi körben valósítanak meg.
- [36] Amikor azonban a törvényhozó - a szubszidiaritást is a tényállásba iktatva - a garázdaságot önálló bűncselekményként szabályozta, tényállási elemmé tette az elkövető magatartásának kihívó közösségellenességét. Ez pedig nem azonos a minden bűncselekményben felismerhető társadalmi veszélyességgel, a közösség elvárásaival történő szembefordulással, vagy ezen elvárások semmibe vételével. Amint arra felszólalásában a védő is helytállóan hivatkozott, a kihívóan közösségellenes magatartást tanúsító garázda elkövető tudatában van annak, hogy erőszakos cselekedete közvetlenül és durván sérti/sértheti a közösség nyugalma, ám - akár személyes motivációból fakadó - tettét e közösségi érdek semmibe vételével hajtja végre. Cselekményében a közösségi érdekekkel való szembefordulás - legalább az eshetőleges szándék szintjén - felismerhető (BH 2005.313., BH 2015.52.). Tehát lehet egy magatartás erőszakos - akár személy elleni erőszakos -, azonban, ha a kihívó közösségellenességet nélkülözi, a garázdaság megállapítására nem kerülhet

sor.

- [37] Az elkövető magatartását abban a szituációban kell értékelni a tárgyi oldali ismérveket, valamint a köznyugalomra gyakorolt hatását, befolyását illetően is, ahogyan az ott, az adott időpontban és körülmények között megvalósult. Jelen ügyben ez az alábbiak szerint értékelhető.
- [38] Az iratok között elfekvő videofelvételek, fényképek nem a nyugalmat megbontó terhelti fellépést reprezentálják, hanem az állapítható meg, hogy a köznyugalom sérelme már bekövetkezett, a közrendet már megbontották akkor, amikor jelentős számú migráns a rendőri intézkedés alól magát kivonta, a rendőri sorfalat áttörte. Volt tehát egy futó, felhevült tömeg, amellyel szemben a rendőrök látványosan megpróbálták fellépni; egy kavarodás, emberek indulatos, aktív cselekvése, tömeges, koordinálatlan mozgása, és amelyet pillanatnyilag nem tudtak uralni a rendőrök. A mások által már megbontott rend állapotában lépett fel hirtelen és rögtönösen a terhelt, amely kialakult helyzetet az ő magatartása jogkövetkezményt előidéző módon már nem változtatott meg. A köznyugalomhoz fűződő társadalmi érdeket egy nagy, idegen tömeg már megsértette, e cselekvőségük nyilvánvalóan a jogtalanság talaján állt (a szabálysértési törvény 216. §-a szerinti tényállás ugyanis a jogszerű intézkedéssel szembeni engedetlenséget is szankcionálja). A terhelt viselkedése, dokumentált magatartása tehát nem rítt ki abból a képből, abból a szituációból, amelynek óhatatlanul részesévé vált, nem önmagában vétett a köznyugalom ellen, hiszen az már felbolydult, a közrend megbomlott.
- [39] A köznyugalom nem tértől és időtől elvonatkoztatott valamilyen fogalomrendszer, hanem egy ország törvényes rendje, és annak helyhez és időhöz kötött megbontása vagy arra való alkalmassága jelentős a tényállásszerűség szempontjából.
- [40] Egy adott magatartás megbotránkozásra vagy riadalomkeltésre alkalmasságának pedig akkor - kifejtésének, tanúsításának időpontjában és helyszínen - kell észlelhetőnek vagy alkalmasnak lennie, nem pedig utólag. Az, ahogyan ezt a sajtó utóbb interpretálja, megírja, levetíti, a történéseknek egyes elemeit, mozzanatait kiragadja és ehhez a magatartáshoz - vagy annak részleteihez - hangulatfestő kommentárokat fűz, azokat magyarázza, és ez az olvasóban vagy a tévénézőben napokkal, vagy órákkal később olyan érzületeket vált ki, amely eljuttathatja őt a felháborodáshoz vagy a riadalomhoz, akkor ez már nem az elkövető cselekményének következménye, hanem a hír tálalásának a hangulati eredménye, amely azonban a garázdaság tényállásszerűségén kívül esik, és melynek megítélése nem tartozik az igazságszolgáltatásra. A bűncselekmény megvalósulásához tehát az szükséges, hogy az elkövetett cselekmény váltson ki megbotránkozást vagy riadalmat, nem pedig a róla szóló tudósítás esetleges hatása.
- [41] A kifejtettekből következően a terhelt személy elleni erőszakos magatartása nem alkalmas annak megállapítására, hogy olyan - adott időben és körülmények között - kihívóan közösségellenes magatartás volt, amely a garázdaság bűncselekményét megvalósította.
- [42] A terhelt büntetőjogi felelősségének megállapítására a garázdaság vétségében ezért a büntető anyagi jog szabályainak megsértésével került sor.
- [43] A terhelt tényállásban írt cselekvősége - amely egyébként egyes mozzanataiban kimondottan a jó ízlést, a társadalom erkölcsi felfogását is sértő viselkedés volt - ettől függetlenül a jogtalanság talaján állt, melynek helyes értékelése a Kúria álláspontja szerint a rendzavarás szabálysértése.
- [44] Az elkövetés idején hatályos szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény (Szabs. tv.) rendelkezéseinek alapulvételével a 169. § (1) bekezdés a) pont I. fordulata szerinti rendzavarás szabálysértését valósítja meg, aki verekszik.
- [45] A törvény a rendzavarás fogalma alatt három különböző cselekménytípust von össze, melyek közül a verekedés a tetteges rendzavarás, mint a személy elleni erőszakos magatartás tipikus megnyilvánulási formája. A verekedés testi erő célzott alkalmazását jelenti, amelynek széles skálája az egyszerű megütésen (pofonvágás) át az eszköz nélküli verésig, rúgásig terjedhet. E szabálysértés valósul meg, ha az elkövető más személyt egyetlen alkalommal üt (rúg) meg, és nem feltétele a verekedés kibontakozása, mivel nem tényállási eleme a szabálysértési alakzatnak, hogy a másik fél

vissza is üssön. A bántalmazásból eredő sérülés, mint eredmény ugyancsak nem tényállási elem, mert annak előfordulása testi sértés bűncselekményét veti fel. Egyes bűncselekményi alakzatoktól való elhatárolás alapja lehet tehát a testi erő alkalmazásának mértéke, sérülés bekövetkezte, az elkövetés helye, kihívó közösségellenesség hiánya; e szabálysértés továbbá hivatalból üldözendő, amennyiben a sértett nem terjeszt elő magánindítványt, szintén verekedéssel elkövetett szabálysértés miatt kell eljárni.

- [46] A terhelt a tényállásból kitűnően a vele szemben érkező fiatal férfit jobb lábával, talppal lábszáron rúgta, majd az ezen személy mögött futó kiskorú lányt térd magasságban, jobb lábfejevel megrúgta, majd egy további személy esetében annak érdekében lendítette bal lábát a gyermekét kezében tartó férfi haladási irányába, hogy őt a továbbhaladásban megakadályozza.
- [47] A Kúria megállapította, hogy a terhelt e cselekményével - a védett jogtárgy egyszeri megsértésére tekintettel egy rendbeli - a Szabs. tv. 169. § (1) bekezdés a) pont I. fordulata szerinti rendzavarás szabálysértését valósította meg.
- [48] A Szabs. tv. 6. § (6) bekezdése szerint a cselekmény elkövetésétől számított 2 év elteltével felelősségre vonásnak nincs helye; jelen ügyben az objektív elévülési határidő 2017. szeptember 8-án eltelt. A 83. § (1) bekezdés h) pontja alapján pedig az eljárást meg kell szüntetni, ha elévülés miatt nincs helye felelősségre vonásnak.
- [49] A Be. 659. § (1) bekezdése alapján a felülvizsgálati eljárásban a bizonyítékok ismételt egybevetésének, eltérő értékelésének, valamint bizonyítás felvételének nincs helye, a felülvizsgálati indítvány elbírálásakor a jogerős ügydöntő határozatban megállapított tényállás az irányadó.
- [50] Ez azt jelenti, hogy felülvizsgálatban a tényállás megalapozottsága, a bizonyítékok mikénti mérlegelése sem külön-külön, sem pedig egymás viszonyában nem vizsgálható. Nincs lehetőség a bíróság bizonyítékokat értékelő tevékenységének, s ezen keresztül a bűnösség kérdésének, valamint a minősítéssel kapcsolatos, vagy más büntető anyagi jogi szabály sérelme nélkül a kiszabott büntetés, illetve annak mértéke vitatására. A jogkövetkeztetések helyessége kizárólag az irányadó tényállás alapulvételével vizsgálható.
- [51] Az indítvány a bizonyítékok mikénti értékelésén keresztül a jogerős ítéleti tényállást támadta, amikor a terheltet ért erőszakos támadást leíró tényeket hiányolta, továbbá a tényálláson kívüli körülményekre hivatkozással egyes hangulati elemek - csoportos lincselés, agresszív tömeg - rögzítésének elmaradását sérelmezte. Ez azonban felülvizsgálati eljárásban eredményre nem vezethet.
- [52] Az indítvány kifogásolta az bíróság eljárási indokolási kötelezettségének mikénti teljesítését.
- [53] A Be. (2017. évi XC. törvény) 868. § (1) bekezdése alapján a törvény rendelkezéseit - a 868-876. §-ban meghatározott eltérésekkel - a hatályba lépéskor folyamatban lévő büntetőeljárásokban is alkalmazni kell.
- [54] A Be. 649. § (2) bekezdése taxatív felsorolja azon eljárási szabálysértéseket, amelyek felülvizsgálat alapjául szolgálhatnak. E rendelkezésből következően a Be. 608. § (1) bekezdésében fel nem sorolt - relatív - eljárási szabálysértések esetén nem teszi lehetővé a felülvizsgálatot.
- [55] A Be. 609. § (1) és (2) bekezdés d) pontja értelmében azonban a jelenleg hatályos eljárási törvény szerint, ha a bíróság az indokolási kötelezettségének nem, vagy csak részben tett eleget, már nem abszolút, hanem relatív eljárási szabályszegésnek minősül.
- [56] A Be. 870. § (3) bekezdése értelmében pedig a korábbi jogszabály alapján előterjesztett panasz, felülbírálati indítvány, fellebbezés vagy egyéb indítvány elbírálását e törvény hatályba lépése után a nyomozó hatóság, az ügyészség, illetve a bíróság mellőzi, és erről az előterjesztőt tájékoztatja, ha e törvény alapján nincs helye panasz, felülbírálati indítvány, fellebbezés vagy egyéb indítvány előterjesztésének, vagy annak címzettje e törvény alapján nem jogosult a döntésre.
- [57] Mindezekből következően az indokolási kötelezettség mikénti teljesítésére vonatkozó részében a felülvizsgálati indítvány elbírálását a Kúria mellőzte.
- [58] A Kúria a Be. 649. § (2) bekezdése szerinti olyan további felülvizsgálati okot, melynek vizsgálatára

a Be. 659. § (6) bekezdése alapján hivatalból köteles, nem észlelt.

- [59] Ekként a Kúria a terhelt védője által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálva a megtámadott határozatot a Be. 660. § (2) bekezdés b) pontja szerinti nyilvános ülésen eljárva, a Be. 662. § (2) bekezdés a) pontja alapján megváltoztatta, és a törvénynek megfelelő határozatot hozott; a terheltet az ellene garázdaság vétsége miatt [Btk. 339. § (1) bekezdés] emelt vád alól, a Be. 566. § (1) bekezdés a) pontja alapján - bűncselekmény hiányában - felmentette, és a rendzavarás szabálysértése [2012. évi II. törvény 169. § (1) bekezdés a) pont I. fordulat] miatt az eljárást a Szabs. tv. 83. § (1) bekezdés h) pontjára figyelemmel, a Be. 567. § (1) bekezdés a) pontja alapján megszüntette.
- [60] Az eljárás során felmerült bűnügyi költségről való rendelkezés Be. 575. § (1) bekezdésén, míg az e címen megfizetett összeg visszatérítése a Be. 856. § (1) bekezdés c) pontján alapul.

IV.

- [61] A Kúria határozata elleni fellebbezést a Be. 653. § (1) bekezdése értelmében a Be. 458. § (3) bekezdése, a felülvizsgálatot pedig a Be. 650. § (1) bekezdés b) pontja zárja ki.

Budapest, 2018. október 30.

Dr. Kónya István s.k. a tanács elnöke, Molnár Ferencné dr. s.k. előadó bíró, Dr. Márki Zoltán s.k. bíró

Kiadmány hitelélül:

bírószági ügyintéző